

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Octauum Quartum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

Centesimum Vigesimalum Octauum Priuilegium.

ECCLESIA gaudet priuilegio, quòd † Sacerdoti
 sufficit semel in die celebrare, exceptis duobus
 casibus, scilicet necessitate, & Festo natiuitatis.
 Fuit hoc quæsitum a Papa, vtrum sacerdos possit
 celebrare plures missas eodem die, respondet Pa-
 pa quòd excepto die natiuitatis sufficiat Sacerdoti vnâ mis-
 sam celebrare, nisi necessitas immineat, cap. consulisti. de ce-
 2 leb. miss. ratio autem hæc esse potest, quòd † ita fuerit decreta-
 tum ob euitandam cupiditatem, in qua de facili sacerdos in-
 3 currere posset, unde animaduerte, quòd † necessitas facit de
 illicito licitum, & quòd ob lucrû captadum aliqui sacerdotes
 plures Missas celebrarent vna die, & ita committerent pec-
 4 catum. † Nam dicentes Missam principaliter propter inten-
 tionem lucri temporalis committerent simoniam mentalem,
 5 vnde. † Tenerentur agere penitentiam licet lucrum redde-
 re non tenerentur, ex quo pactum expressum non interuenit.
 6 idem. † Dicendum de canonicis, qui vadunt ad officium prin-
 cipaliter propter distributiones, quotidianas gl. in cap. vno. de
 cleri. non resi. lib. 6. cap. si. de simo. excipit duos casus præmis-
 7 sos, primus in die Natiuitatis Domini, in quo die tres Missæ, pro-
 pter misterium celebrantur, quoniam † per illas tres Missas
 repræsentatur triplex status, scilicet, status ante legem, sub le-
 ge, & status gratiæ, secundus casus necessitatis, vt si de die
 sacerdos celebrauerit, & postea etiam moriatur aliquis, vel
 etiam causa honestatis, & vtilitatis, & aduertè, quòd illud ver-
 8 bum vtilitatis, respicit tertiam personam, quæ vtilitateam re-
 cipit Missam audiendo. Et † Ita hic accipitur vtilitas pro re
 9 concernente salutem animæ, non autem dicitur vtilitas, idest
 lucrum, & † Si Missa dicta de die, superueniat aliqua magna
 persona, quæ velit Missam audire, poterit tali casu sacerdos aliã
 Missam dicere, c. 1. & 2. eo. tit. alias sufficit, vt quis vnã Mis-
 sam in die celebret c. sufficit de conf. dist. 1. Vnde hic notandû
 10 est, quòd. † Missæ profunt viuis, & defunctis, c. animæ defuncto-
 11 rum 13. q. 2. † Sacerdos tamen, qui Missam celebrat, vt Deus
 aliquem deperdat si hoc compertum esset, talis sacerdos est
 deponendus, quia abutitur tanto sacramento, gl. in c. dictum 1.
 12 q. 1. Hinc infertur, quòd. † illi, qui Missam audiunt debent

Aaa principa-

principaliter etiam audire ob reuerentiã Dei, & sanctorũ, non autem ob aliam deuotionẽ, puta, vt lucra consequerentur, seu
 13 earum census multiplicetur. Et † sacerdos in peccato mortali constitutus, si Missam celebrat, sed propter conscientiam dubitat celebrare, peractis que cæteris circumstantiis Missam celebrare se finxit, & suppressis verbis, quibus conficitur Corpus Christi panem, & vinum solummodo purum sumpsit, credens per hoc populo satisfacere, & Deum non prouocare, dubitatur, quid de hoc præbytero videatur, an minus malum fecerit, quam conficiendo, vnde à Papa fuit responsum, quòd falsa remedia sunt abiicienda, quæ sunt veris periculis grauiora,
 4 licet † Enim ille, qui pro sui criminis conscientia reputat se indignum, grauius peccat, si se ingerit irreuerẽter, ad illud, grauius tamen offendit, qui sic fraudulenter sumpserit simulare, quia ille. † Qui verã conficit, in solius misericordia Dei,
 15 manum incidat, iste vero, qui sic simulat, Deo & populo se constringit, quia taliter decipit, Missa est audienda ob reuerentiam, & deuotionem passionis Domini nostri Iesu Christi, & à sacerdote dicenda pari reuerentia, & deuotione, ideo.
 16 † Grauius peccat non consecrando, dum celebrat, quam consecrando in peccato mortali, nam. † Sacerdos existens in peccato mortali, & celebrans non offendit populum, sed Deũ, & conficit verum sacramentum, non tamẽ ita prodest populo
 18 malus sacerdos, sicut bonus. † Quia licet vterque verẽ conficiat, tamen citius exauditur bonus præbyter, dum orat pro populo, quam malus, vt in cap. ipsi sacerdotes 1. q. 1. & 3. q. 7.
 19 cap. in grauibus. Hinc est. † Quòd Sacerdos, non debet celebrare, si sciat esse in peccato mortali, aut alio peccato, nisi prius confiteatur, nec sufficit sola contritio, vel propositum confitendi, ex quo de præsentis potest confiteri, quod multi sacerdotes malè obseruant, per hoc aliqui Doc. tenent falsam esse opinionem eorum, qui dicunt sufficere contritionem, cum proposito confitendi semel in anno, hunc articulum vide per Abb. in cap. omnis vtriusque sexus. de penit. & remiss. Et qui vult tenere illam opinionem respõdetur, quòd loquitur de eo, qui non est contritus de peccato, sed perseuerabat in eo, & quamuis crederem illam opinionem veram in nõ debente celebrare, tamen in sacerdote tutum est tenere opinionem,
 20 quam sentit gl. in cap. nihil 7. q. 1. † Quinimo in sacerdote, dubitatur nunquid possit celebrare post confessionem, non
 exple.

expleta p̄nitentia sibi iniuncta, & deuotius est, vt prius exple
atur, non tamen necessarium est, dummodo non sit in mora,
ipsam explendi, de quo est bona gl. in cap. de his dist. 50. &
per Inn. in cap. omnis allegato, si igitur requiritur, vt sacer-
21 dos extiterit confessus. † Pari modo ob reuerentiam sacra-
menti requiritur, debet esse ieiunus, quando sacramentum su-
mit, ita post sumptum sacramentum, debet stare ieiunus ea
ratione, ne cibus naturalis secundum opinionem quorundam
admisceatur sacris, & ideo dicit text. multum notabilis in c.
22 tribus. de consec. dist. 2. Quod, † si quis sumpsit Corpus Chri-
sti de mane, debet differre cibum naturalem vsque ad sextam,
& si sumpsit in tertijs debet differre vsque ad vesp̄as, licet
non obseruetur, & malè, nam opinio videtur magis commu-
nis, quòd Corpus Christi, & sanguis tam diu durat, quam diu
durat accidentia panis, & vini, & sic oportet differre per tan-
tum tempus, quo verisimiliter illa accidentia, & per consequēs
Christi Corpus non sit amplius in corpore recipientis, fuit tamē
opinio quorundam, quòd immediatè, quo pr̄mittitur den-
tibus definit ibi esse Corpus Christi, quæ tamen opinio non
tenet cap. si quis per æbrietatem. de consec. distin. 1. Ani-
maduertant igitur sacerdotes, quòd maximum onus sibi ipsis
maximum iniunctum est, eorum dignitas verè præferatur omni
alia dignitate, maxima est, & admirabilis, sint igitur cauti, vt
rectè agant, & veluti speculum se cæteris ostēdant, & si omnes
in hac Republica Christiana tenentur saltem semel in anno as-
sumere Eucharestiam, optimum est non ignorare, ex qua ra-
tione communicantibus tantum datur Eucharestia, & non san-
guis, quia recipiendo Eucharestiam recipit Corpus, & sangui-
nem, nec est necesse, vt iterum recipiat sanguinem, quia vt
dixi, cum sanguine est integrum Corpus, sed sacerdos vtitur,
his duobus sacramentis, ad representandum passionem Chri-
23 sti. † Si miraculum dicitur, quòd contingit contra naturam
non potest dari aliqua similitudo, quòd mutetur subiectum, re-
manentibus prioribus accidentibus, licet non possint reddi
rationes, sed similitudines, tamen nobis deseruiunt, quòd fi-
cut cibus, & potus conuertuntur, mediantè natura, in carnem
humanam, ita panis transubstantiatur in carnem, seu in cor-
pus Christi, nam si primum operatur natura, fortius secun-
24 dum potest operari. † Ipse Deus, qui est supra naturam, &
ita de similibus. Ex his igitur habes, plura memoria digna, &

in specie sacerdotibus considerata, quibus non licet, nisi semel in die celebrare, nisi excepta Natiuitate Domini nostri Iesu Christi, & imminente necessitate.

S Y M M A R I U M.

- 1 Puer si termersus in aqua non fuerit dictum, ego te Baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. non est baptizatus.
  - 2 Verba aliqua omiſſa de ſubſtantia, vel forma alicuius actus omiſſio eorū viciat totum actum.
  - 3 Forma ſubſtantialis eſt ſeruanda
  - 4 Baptiſmus eſt ſacramentum valde neceſſarium, ſine quo nemo pot̄ ſaluari.
  - 5 Baptiſmus producit tres effectus, remittitur culpa, viciatur damnationis periculum, & aperitur regnum Cęleſte.
  - 6 Sacramentum baptiſmi in quo conſiſtit.
  - 7 Animal brutum non poteſt aſſumere Sacramentum, neque bibendo, neque comedendo.
  - 8 Chriſtus non eſt ſub illo Sacramento, niſi quatenus eſt ordinabilis ad uſum humanum.
  - 9 In Aqua duo reperiuntur, actio ex parte baptizantis, & paſſio ex parte baptizati.
  - 10 Character, qui imprimitur animę baptizate, eſt ſacramentum, quod habilitat & diſponit animam ad ſuſcipiendam gratiam Dei.
  - 11 Baptiſmus non imprimitur perſonę aſperſione aquę, niſi dicatur, Baptizo te in nomine Patris.
  - 12 Mulieres videntes infantes in periculo mortis eos dumtaxat aquę Baptizant, omittentes alias ſollemnitates Baptiſmi quę per Sacerdotes ſuplentur.
  - 13 Baptiſmus an fieri poſſet in alio elemento, vel alio liquore, vt in vino dicitur, quod non eſſet Baptiſmus.
  - 14 Elementum aquę eſt ſubſtantia baptiſmi.
  - 15 Chriſtus mādauit, in aqua Baptizari, et ita ipſe quoque fuit Baptizatus.
  - 16 Aqua eſt de ſubſtātia Baptiſmi, ſicut eſt et illud pronome ego te Baptizo.
  - 17 Baptiſmus olim fiebat ſub his verbis, in nomine Trinitatis, vel in nomine Chriſti.
  - 18 Baptiſmi Hodie eſt immutata forma illa
  - 19 Verba ſcripturę Diuinę debent intelligi ſecundū cōem uſum loquendi.
  - 20 Baptizari an per vim quis poſſit, & differentia fit inter vim præciſum, & conditionalem
- Vis præciſa impedit impreſſionem characteris, ſecus in conditionali.

- 21 Baptizatur aliquis ligatis manibus, & pedibus, inuitus in vi conditiona-
li est voluntas, quæ licet sit coacta, voluntas est.
- 22 Baptizare se ipsum nemo potest, etiam instante necessitatis articulo, si
tamen statim mortuos fuisset; propter fidem saluus fuisset.

Centesimum Vigessimum Nonum Privilegium.

- 1 **E**CCLESIA gaudet privilegio, quod licet puer sit
termersus in aqua in nomine Patris, & Filij, &
Spiritus Sancti. Amen. Si non sit dictum, ego te
baptizo in nomine Patris &c. non est baptiza-
tus; unde si quis aliquem baptizaverit omisis
verbis predictis, non dicetur baptizatus cap. 1.
- 2 de baptis. & eius effec. ratio esse potest, quod quia ubi aliqua ver-
ba sunt de substantia, vel forma substantiali alicuius actus,
omissio alicuius verbi vitiat totum actum, sicut patet hic in
3 omissione illorum verborum, Ego te baptizo quod forma sub-
4 stantialis servanda est, & hic advertendum quod baptismus est
sacramentum valde necessarium, sine quo nemo potest salvari, cap.
5 firmissime. de consec. dist. 4. quod tres. n. effectus producit, nam per
baptismum remittitur culpa. Item vitatur damnationis peri-
6 culum, & aperitur regnum celeste, glos. in capit. 2. de con-
secr. distin. 4. quod queri potest in quo consistit hoc sacramen-
tum baptismi, in hoc reperiuntur tres opiniones, quidam dicunt
in ipsa aqua, unde si animal brutum biberet de illa aqua,
consecrata, quæ est in fonte, videtur quod biberet sacramen-
tum, de quo vide glos. in capit. detrahe 1. q. 1. nam hoc mihi
7 non placet, quia quod animal brutum non potest assumere sa-
cramentum, neque bibendo, neque comedendo, nam si mus co-
8 mederet Eucharistiã, non est dicendum, nec credendum, quod cor-
pus Christi transeat in eius ventre, quod qui a christus non est sub
illo sacramento, nisi quatenus est ordinabilis ad usum huma-
num, scilicet, ad manducationem, unde illa glos. allegata di-
cit, quod aqua illa in eod. instanti incipit, & desinit esse sa-
cramentum, secunda opinio, quod ipsa intinctio, seu ablutio
9 est sacramentum, & non aqua, in qua quidem intinctione,
duo reperiuntur scilicet actio ex parte baptizantis, & passio
ex parte baptizati, unde ipsa intinctio, seu ablutio, quate-
nus est passio, est sacramentum baptismi, tertia opinio quod
chara-